

Trump har rätt: Satsa 5 procent av bnp på försvaret

Dagens Nyheter den 25 februari 2025

USA:s närmande till Ryssland under president Trump är den mest betydelsefulla händelsen i Europa sedan Berlinmurens fall. Den markerar plötsligt en ny och farlig tid. En dansk rapport nämner ett scenario med en militär konflikt med Ryssland i Östersjöområdet inom två år.

Europa måste nu snabbt ta ansvar för sin egen säkerhet, både militärt och industriellt. Vi måste omedelbart öka försvarsutgifterna till 5 procent av bnp av två huvudsakliga skäl.

För det första behöver vi, i Sverige och Europa, avsevärt stärka våra försvarsförmågor. Trump har angett en målnivå för Natoländernas försvarsutgifter: 5 procent av bruttonationalprodukten (bnp). Detta är en rimlig nivå under en period av försvarsuppbyggnad för att möta det hot som Ryssland utgör. Detta gäller särskilt då landet har övergått till en krigsekonomi, och potentiellt kan frysa striderna i Ukraina efter en överenskommelse med Trump.

Europa måste snabbt utöka sin militära kapacitet och industriella bas, för att avskräcka ett Ryssland som är intresserat av att expandera sin inflytelsesfär.

För det andra måste Europa visa Trump att vi menar allvar med att ta ansvar för vår egen säkerhet. Genom att satsa 5 procent på försvaret nu bekräftar vi vårt engagemang i Nato och ökar vårt värde som en betydelsefull partner. Detta kan vara vårt bästa sätt att upprätthålla det transatlantiska säkerhetssamarbetet, som vi absolut vill behålla så långt det är möjligt.

Trump kan vara mer benägen att behålla USA:s åtaganden gentemot Nato, om vi följer hans mål och avsätter 5 procent till försvaret omedelbart. Det kan vara vår bästa möjlighet att försöka garantera vår säkerhet, under tiden som vi bygger upp vårt eget försvar till en nivå där Putin inte vill utmana oss.

Hur ska då Europa nå 5 procentmålet nu?

Det korta svaret är genom upplåning. För närvarande avsätter de flesta Natoländer mellan 2 procent och 2,5 procent av sin bnp till försvarsutgifter. Länderna behöver investera 5 procent per år åtminstone fram till 2028. Detta innebär en ökning av den offentliga skulden med 10 till 12 procentenheter av bnp.

För Sverige och andra länder runt Östersjön, där skuldsättningen är låg i förhållande till bnp, bör detta vara oproblematiskt. För större länder med en skuldkvot kring eller över 100 procent av bnp kan det fortfarande vara hanterbart. Vissa länder kan överväga att samordna sin skuldfinansiering, eventuellt med stöd från EU. Andra nationer kan i stället föredra att minska utgifter på andra områden eller öka sina intäkter snarare än att öka skuldsättningen för att nå 5 procentmålet.

Det är viktigt att Sverige, gärna tillsammans med våra grannländer, snabbt tar besluten som krävs för att nå 5 procentmålet. Vårbudgeten bör inkludera satsningen. Sverige behöver gå först och visa vägen då det inte finns tillfälle för tidskrävande utredningar och diskussioner inom EU och Nato. Vi kan inte heller låta budgetregler och statsfinansiella mål stå i vägen för en försvarssatsning som är nödvändig för att trygga vårt oberoende som liberala demokratier.

Hur bör de 5 procenten i försvarsutgifter fördelas?

Medlen bör användas till att utbilda fler soldater, anskaffa mer materiel och expandera den industriella basen för försvarsproduktion. Europa och Sverige behöver mer av i princip allt: luftvärn, artilleri, stridsfordon, stridsflyg och kängor.

Men med en så snabb ökning av försvarsutgifterna kan det vara en utmaning att omedelbart allokera alla resurser effektivt. De medel som inte omedelbart kan spenderas bör ändå bokföras som allokerade i den offentliga budgeten och fonderas för framtida försvarsutgifter. Vissa av dessa medel kan bindas i långtidskontrakt med försvarsindustrin för att säkerställa utökad produktionskapacitet och framtida leveranser av ammunition och utrustning. Det är viktigt att vi kan visa Trump att vi lägger 5 procent av bnp på försvaret.

Försvarsutgifterna bör också utformas utifrån lärdomar från kriget i Ukraina och för att stötta Ukraina. En nyckellektion från kriget är den omfattande användningen av drönare. Europa måste utveckla förmågan att producera miljontals militära drönare. Det första steget kan vara att kopiera Ukrainas modeller för kort- och långdistansattackdrönare samt övervakningsdrönare.

Dessutom behöver Europa tusentals havsdrönare, som Ukraina framgångsrikt har använt i Svarta havet. Europa behöver placera sådana drönare i Östersjön och Nordsjön för att motverka den ryska flottan.

När produktionen av drönare väl har etablerats, varav en stor del kan levereras till Ukraina, bör vi stödja våra försvarsföretag i att vidareutveckla dessa system. Dessutom är det avgörande att förstärka och expandera den elektroniska krigföringsförmågan för att skydda mot drönarattacker.

Trumpadministrationens närmande till Ryssland är omvälvande för Europas säkerhet. Europa måste agera kraftfullt för att återuppbygga sin försvarsförmåga, stötta Ukraina och trygga Nato. Detta är vår tids främsta utmaning, och den har abrupt kastats över oss. Det kräver uppoffringar från oss alla, men alternativet – att leva i skuggan av en auktoritär makts godtycke – är betydligt mörkare.

Martin Ljunge